یەکڕیزیی ناوماڵی کورد: تێزە چەواشەکارەکە!.. عدنان کریم

هەرێمی کوردستانی عێراق، بەهەموو ماناکان، لەجەرگەی قەیرانێکی سیاسیی هەمەلایەنەدا گیرساوەتەوە. قەیرانیک کە نە زۆربەی خەڵکی کوردستان ئامادەن چیتر دەسبەکڵاوەکەیانەوە بگرن و هەموو ئاکامە ئابووری و کۆمەڵایەتی و سیاسیەکانی دەسەڵاتداریی کلیپتۆکراتیی ئێستا قەبووڵ بکەن و نەدەسەڵاتدارەتیی ناوبراو ئەتوانێت بەهەمان شێواز درێژە بە حوکمڕانی بدات.

ئەم قەیرانە هەمەجەمسەرە ئاکام و لێکەوتەی هەمەجۆری بەدوای خۆیدا هێناوە. پردی ئاشتەوایی نێوان خەڵک و دەسەڵات بەتەواوی ڕووخاوە و هیچیەک لە بەڵێنەکانی دەسەڵات کارسازیەکیان نەماوە لەناو خەڵکدا و ئەوەی ئەمڕۆ بووە بە خودئاگاهیی گشتی و هەستی عەفەویی سەرتاسەری لەناو خەڵکدا ئەوەیە کە ئەم دوو جەمسەرەی کۆمەڵگا، خەڵک و دەسەڵات، تا هاتووە بەدوو ئاراستەی دژ و ناکۆک بەیەک گیرساونەتەوە و پەڕیوەتەوە بۆ بەرجەستەبوونەوەی هەرچی زیاتر لە چوارچێوەی دژبوون و ناکۆکیەکدایە کە ئەبێ لە ڕیشەوە چارەسەر وپێناسە بکرێتەوە. ئیتر ئەوە لەناو بەشێکی فراوانی خەڵکدا وەکوو گریمانەیەکی چەسپاوی لیهاتووە کە چیتر بواری پێکەوە ژیانی ئارەزوومەندانە لەنێوان ئەم دوو بەرەیەی کۆمەڵگای کوردستانیدا نەماوەتەوە مەگەر بەناجاری و تا ڕۆژی خۆی دێت.

ئەم قەیرانە کە لە ڕواڵەتدا بریتیە لە بنبەستی دەسەڵاتدارەتیی حکوومەتی هەرێم، بەڵام لەناوەڕۆکدا ئاوێنەیەکیشە بۆ نواندنی شکستی پرۆژەی سەرجەم بزووتنەوەی ناسیونالیستیی کورد وەکوو ڕوئیا و ئایدیۆلۆجی و ستراتیجیەکی سیاسی بەگشتی لە کوردستانی عێراق لەم قۆناغەدا.

بەو مانایە ئیتر تێفکرین و وردبوونەوە لەم قەیرانە تەنها وەکوو شکستی دەسەڵاتدارەتیی هاوپەیمانیی سێقۆڵیی پارتی و یەکێتی و گۆڕان، بەجیاوازیی پێگە و هێز و شەیری سیاسیانەوە لەدەسەڵات و کۆمەڵدا، مانایەکی نیە جگە لە بینینی نیوەی دیمەنە سیاسیەکە و ڕێگاش پاکئەکاتەوە بۆ هێز ولایەنگرانی شەرمنۆکی تری ناو ڕەوتی نەتەوەیی کوردستان بۆ ئەوەی لەسەر کەلاوەی ماڵی داڕووخاوی ئەو سێکوچکەیە، جاریکی تر گیان بکاتەوە بەر لاشەی نیوەمردووی هەمان ستراتیژی و بزووتنەوە.

بەڵام سیماکانی ئەم قەیرانە لێرەدا دواییان نایات. لەوبەری شانۆ

سیاسیەکەی ئێستای هەرێمەوە نیوەکەی تری پێکھێنەری ئەم قەیرانە سەرەتاتکێ ئەکات: غیابی پڕۆژەیەکی ئەلتەرناتیف ک□ □□نگدانەوەی ڕوئیا و ستراتیج وتێگەیشتن و ڕەتکردنەوەیەکی جۆرایەتیی تەواوی سیستمی ٣٢ ساڵی دەسەڵاتدارەتیی ئەم تاقمە سیاسیەیە. بەبێ ئەمەی دواییان ڕێگەیەکی ترمان ل□ بەردەستدا نابێت جگە لەخولانەوە لەناو هەمان بازنە و لە باشترین حاڵەتدا بژاردەی چاکسازیی ئەم دەسەڵاتە یا پێکهاتەیەکی باشتر لەدەسەلاتی ئێستا بەڵام پێکهاتبێت لە هەمان تاقم و نموونە وبیچمی سیاسیی تەقلیدی و سواوی ناو بازنەی کوردایەتی.
بۆ تێوەچوون لەوەی پێشوو ڕێگەیەك ل□ بەردەستدا نیە جگە لە ناسینی ماك و ناوەڕۆکی قەیرانی ئێستا لە قووڵترین و بنەڕەتی ترین ئاستیدا. ڕیگەیەك كە دەست بخاتە سەر هۆکارە بنەڕەتیەکان و کاراکتەرە سەرەکیەکان و دۆزینەوەی ڕیگەکانی تێپەڕبوون لەدەسەڵاتی سی ساڵەی ڕابووردوو بە پایگا چینایەتی و ئایدیۆلۆجی و دەسەڵاتەكەیەوە بە ئاراستەی پرۆژەیەکی کوردستانیی نیشتیمانی كە بەسەرئاڵوگۆڕێکی ڕیشەیی و ڕادیکال لە مۆدێلی دەسەڵاتی سیاسیەوە دەستپیئەکات كە ڕەنگدانەوەی خواستی هاوڵاتیی کوردستانی بێت . دەسەڵاتێکی تر كە نەك لەسەر بناغەی نەتەوەیی و حیزبی و لەدرێژەی تەمەنی بزووتنەوەی کوردایەتی و حیزبەکانیدا بەڵکوو لە دابڕانێکی چۆنایەتی لەو دیدگا و ستراتیجی و تاقیکردنەوەیە و لە چوارچێوەی پێناسەکردنی کۆمەڵگا لەسەربناغەی مامەڵەکردن لەگەڵ خەڵکدا وەکوو هاوڵاتیی خاوەن ئەرك و ماف دامەزرابێت و ئەوە بکات بە سەرلەوحەی پێناسی خۆی.
ئەمڕۆ کوردستانی عێراق شانۆیەکە بۆ ململانێیەکی سیاسیی گەورە. ئەو ململانێیە گەرچی هێشتا لە قەوارەیەکی ڕۆشندا بەرجەستە نەبۆتەوە، لەناوەڕۆكدا ڕەمزک□ بۆ بەسەرچوونی سەردەمی هەژموونیی هێزگەلێکی تەقلیدی، سواو و ڕێگر ل□ بەردەم گەشەکردنی ک□م□□□ و ه□زگ□ل□کی ک□م□□□ایەتیی نوێ كە هەوڵئەدات بۆ کردنەوەی دەروازە بەڕووی سەردەمێکی تر، لە ژینگەیەکی پڕ ل□ بەربەست و ئاڵۆزدا.

لەڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١ بەدواوە کوردستانی عێراق پێیناوەتە قۆناغێکی نوێوە.
ئێستا ٣٢ ساڵی ڕەبەق بەسەر ئەو ئاڵوگۆڕە مێژووییەی وڵاتی ئێمەدا تێپەڕئەبێت. قۆناغێك كە هەڵبەز و دابەزی جۆراوجۆری بەخۆوە بینیوە.
ئاکامەکانی ڕاپەڕین سەرەتا بە دەسەڵاتدارەتیی بەرەی کوردستانی

گیرسایەوە کە هاوپەیمانییەکی نێوان کۆمەڵێك حیزب و ڕێكخراوی کوردستانی بوو کە دیارترین لایەنەکانی کە ڕۆڵی کاریگەریان لەئاراستەکردنی سیاسەت و هەڵوێستەکانیدا ئەبینی بریتی بوون لە یەکێتیی نیشتیمانیی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان. ئەم دەسەڵاتە بە سەرپەرشتیی ڕاستەوخۆی ئەمریکا و هاوپەیمانانی ئەو سەردەمە لەدایك بوو و دریژەی بە تەمەنی خۆی دا.

پاش قۆناغێکی پتر لە یەك ساڵ و لە ژێر ناوی هەڵبژاردن بۆ پەرلەمانی کوردستان دەسەڵاتی فیعلی لە ئایاری ١٩٩٢ بەدواوە کەوتە دەستی هاوپەیمانیی دووقۆڵیی یەکێتی و پارتی وەکوو سەرەکیترین و بەهێزترین دووجەمسەری ناو بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردی لە کوردستاندا.

لەڕاستیشدا و سەرباری جیاوازی لەبواری پێشینە و مێژووی دوو هێزی ناوبراو، ئەوان لە ناوەڕۆکدا هەڵگری هەمان بیرو باوەڕ و ستراتیجی و سیاسی بوون. ئەوان، گەر لە قۆناغە جیاجیاکاندا بەیەکیشدا هەڵپژابن و کێشەکانیشیان گەیاندبێت بە ئاستی شەڕ و کوشتاری گەورە، بەڵام جگە لە کێشەی نفووز و دەسەڵات و پاوانخوازی، هیچیان خاوەنی پرۆژەیەکی نیشتیمانیی بنیاتنەر و ستراتیجیەك نەبوون کە بونیاتنانەوەی وگەشەپێدانی وڵات و دامەزراندنی سیستەمێکی گەل پەسەند لەسەر بنەماکانی دیموکراتی و عەدالەتی کۆمەڵایەتی و یەکسانی لە ماف وگوزەراندا بۆ هاوڵاتیی کوردستانی بکات بەچەقی ستراتیجیی خۆی. ئەوە خاڵی هاوبەشی بنەڕەتیی نێوان ئەو دوو هێزە بووە. بە پێچەوانەوە ئەوان لە قۆناغە جیاجیاکانی دەسەڵاتدارێتیاندا، چی پێکەوە و لەژێر دەسەڵاتی هاوبەشیاندا و چی لەسایەی دوو ئیدارەییدا، بەرهەمێکیان نەبووە جگە لە قۆرغکاری و هەژموونی کردن بەسەر دەسەڵات و زەوتکردنی سامانی گشتی و سەرکوتی هەر دەنگێکی نەیار و ڕەخنەگر لە سیستەمی دەسەڵاتداریان و دابەشکردنی دەسەڵات و سامانی وڵات لەنێوان دوو حیزب و دوو بنەماڵەدا و بەکورتی سەپاندنی شێوازی هەرە تووندی چەوساندنەوە و تووند وتیژی و سەرکوت و شێوازی هەرە دواکەوتووی حوکمڕانی.

ئەم مۆدێلەی دەسەڵات نەك ڕەنگدانەوەی ئامانج و خواستی گەلی کورد نەبوو، بەڵکوو نموونەیەکی کەم وێنە بوو لە حوکمڕانیی سیاسی و کاریکاتێرێك بوو سەبارەت بە دیموکراسی و دەسەڵاتدارێتی.

ناوەڕۆکی دەسەڵاتدارێتی لە کوردستاندا بریتی بوو لە زەوتکردنی قووتی خەڵك و دابەشکردنی دەسەڵات بە شێوازی خێڵەکیانەی سەردەمە کۆنەکان لە نێوان دوو هێزی میلیشیاییدا کە بە زۆری سەرەنێزە و ئیستیغلالکردنی ستەمێکی نەتەوەیی کەموێنە کە لەلایەن ڕژێمی هار و فاشیستیی بەعسەوە بۆ چەند دەیە بەسەر کوردستاندا پیادەکرابوو.

لەسایەی ئەو شێوازە لە حوکمڕەوایی سیاسیدا، ئەمڕۆ کوردستان سەرتاخوار دابەش بووە بەسەر دووبەرەدا: بەرەی دەسەڵات و مشتەك کۆمپانیا و تاقمێکی پانوپۆڕی سەرمایەداری هەڵتۆقیوی پەنای هەردوو حیزب و بنەمالە لە لایەك کە جگە لەدەسەڵاتداری ڕەهای وڵات، هەموو سامانی کوردستانیان لەژێر چنگدایە و لەبەرەی بەرانبەریشدا زۆرینەی خەڵکی کوردستان وەستاون کە نەك هیچ ڕۆڵێکیان نیە لەسیستمی دەسەڵاتدارێتیی سیاسیدا، بەڵکوو ئەناڵێنن بەدەست دەیان شێوازی هەژاری و کەمدەرامەتی و بێکاری و نەبوونی خزمەتگوزاریی کۆمەڵایەتی و سەرکوت و پەراوێزخستن و بەکورتی بێبەش لە کەمترین مافە ئابووری و سیاسیەکانیان.

ئەوەی سەرەوە سیمای سیاسی و کۆمەڵایەتیی ئێستای هەرێمی کوردستانە لە سی ساڵی ڕابووردوودا و لە ئێستادا گەیشتووە بەئاستانەی قەیرانێکی گشتی کەسەرتاپای وڵاتی داگرتووە.

تا ساڵی ۲۰۰۳ وڕووخانی ڕژێمی دەسەڵاتداری بەعس قۆناغی زێڕینی ئەم دەسەڵاتە بوو. ئەوان لەو قۆناغەدا دەیانتوانی بە کەڵکوەرگرتن لە مانەوەی ڕژێمی بەغدا، کە دژە کوردبوون خەسڵەتێکی بنەڕەتیی بوو، خۆیان لەژێر دەمامکی کوردایەتی و ترساندنی خەڵکی کوردستان لە گەڕانەوەی فاشیزمی بەعس و جینۆساید بشارنەوە و خەڵکی کوردستان بەوە تەفرە بدەن. چەند ساڵی دواتریش بەهۆی تێوەگلانی دەسەڵاتی ناوەندیی عێراق لەکێشەی تیرۆریزم و شەڕی تایفی، ئەوان توانیان لەسایەی پشتیوانیی ئەمریکا و تۆقاندنی خەڵك و ناچارکردنیان بە بێدەنگی لەترسی تەشەنەکردنی تیرۆریزم بۆ هەرێم، سیاسەتە دژی خەڵکیەکانیان درێژە پێبدەن و خەڵك ناچار بکەن بەهەڵبژاردنی بێدەنگی لەسایەی هاوکێشە ئاڵۆزەکانی ئەو سەردەمەی عێراقدا و بەوجۆرە تووڕەیی خەڵك بەلای تردا ئاراستە بکەن.

ساڵانی دوای ۲۰۱٤ و بەناوی سەربەخۆیی ئابووریەوە و لەسایەی هاتنە ناوەوەی ئابووری نەوت بەناو هاوکێشە سیاسیەکان لە هەرێمدا، و سەرقاڵیی بەغدا بە کێشەکانی ئیرهاب و تایفیەت و بنیاتنانەوەی دەسەڵاتی ناوەندی، دەسەڵاتدارێتیی هاوپەیمانی پارتی و یەکێتیی و دواتریش گۆڕان، توانیان بەهۆی داهاتی لەحیساب نەهاتووی نەوت و گەندەڵیی لەڕادەبەدەر، جێگە و پێگەی دەسەڵاتدارێتیی خۆیان بەهێزتر بکەن و لەهەمان کاتیشدا تەکانێکی تر بدەن بە چەواشەکاریی سیاسی و ئایدیۆلۆجی بەناوی سەربەخۆیی ئابووریەوە.

ئاکامەکانی سیاسەتی بەناو سەربەخۆیی ئابووری، کەشتێك نەبوو جگە لە گەورەترین هەڵمەت و پرۆسەی تاڵان و ڕاووڕووتی ئابووری لە مێژوودا بە هاوکاریی تورکیا و هەندێ کۆمپانیای بیانی، بوو بە هۆکارێك بۆ بەهێزبوونی توێژێکی ئەلیگارشی- حیزبی لەلایەك و

وەرچەرخانێکی سیاسیش بەئاراستەی پەراوێزخستنی یەکێتیی نیشتیمانی لە دەسکەوتەکانی ئابووریی تاڵانیی نەوت و دەسەڵاتی سیاسی بە قازانجی پارتی بەهاوکاریی تورکیا.
بەڵام پێبەپێی ڕەوینەوەی کابووسی تیرۆریزم بەسەر بەغدا و جۆربوونەوەی دەسەڵاتی ناوەندی، هاوکێشەکە ڕۆژبەڕۆژ لەبەرانبەر دەسەڵاتدارانی هەرێمدا بەقازانجی ناوەند ئەشکایەوە. ئیتر کەڵکوەرگرتنی دەسەڵاتی هەرێم و شاگەشکەبوونی پارتی دیموکراتی کوردستان بە ئاشوبی تیرۆریزم لە عێراق و سەرقاڵیی تەواویی حکوومەتی ناوەند بەو کێشەیەوە بە کۆتایی گەیشت وئەوەش ئاڵوگۆڕێکی بەسەر هاوکێشەی ناوەند – هەرێمدا هێنا. حکوومەتی ناوەند بە سوودوەرگرتن لە لاوازیی پێگەی یەکێتی و پارتی لەناو خەڵکی کوردستان و ڕسوابوونی مۆدێلی میلیشیایی دەسەڵاتەکەیان و شکستی ئابڕووهێنەری شانۆگەریی ڕیفراندۆم، جڵەوی دەسپێشخەریی گرتەوە دەستی خۆی.
ڕەوتی لەخۆبایی بوون و سەرچڵیەکانی دەسەڵات لە هەرێمدا تووشی سیناریۆی تراجیدی – کۆمیدیی تەواو بوو و ئەڵقەی قەیرانەکانی بەتەواوی لەملی خۆیان و بەتایبەتی لەگەردنی پارتی ئاڵا وەکوو سووکان بەدەستی پرۆسەی بڕیارە سیاسی و ئابووریەکانی دەیەی پێشووی دەسەڵات لە کوردستاندا.
یەکێتیی گەرچی لەهەوڵێکی بێپەروادا بووە کە خۆی لە لێپرساوەتیی شکست و قەیرانەکە دوور بگرێت، بەڵام لەهەوڵەکانیدا تووشی شکست هاتووە چونکە چی لە شانۆگەریی ڕیفراندۆم و چی لە پرۆسەی تاڵانیی بەناو ئابووریی سەربەخۆ و فایلی نەوتدا، هاوشانی پارتی، فووی کردۆتە ئاگری ئەو سیناریۆ دژی خەڵکیە گەرچی ڕۆڵی پاشکۆیەتیی پارتیشیان نمایش کردبێت.
لە ٣٠ ساڵی پێشوودا هیچکات بەئەندازەی ئەم بڕگە زەمەنیە ئەو دەرکە گشتیە نەخەمڵیوە لە ناو جەماوەری بەرینی خەڵکی کوردستاندا کە دەسەڵاتی سیاسیی ٣٠ ساڵە و توێژی ئۆلیگارشیی هاوپەیمانی بەسەرچاوەی هەموو نەهامەتیەکانی بزانێت و لەهەمان کاتیشدا تادێت بڕوای بە چاکسازیکردنی ئەم دەسەڵاتە نەمابێت.

یەکڕیزی لەگەڵ کێ و بۆ؟

بەرنامە سیاسی و ئابووریەکانی دەسەلات کە پارتی ئەندازیاری یەکەمی بوو و یەکێتی پاشکۆیەکی بێدەربەستی بوو، لە ئاسمانەوە بۆ ئەوان دانەبەزیبوو. ئەو بەرنامانە لەسەر بنەمای بەرژەوەندیی حیزبی، بنەماڵەیی، سیاسی و چینایەتی وزۆر بە وردی دیزان و فۆرمۆلە

کرابوون. لپرسی ٣٢ سای دسلاتدارتیی ناوبراو لهرمدا و بگر بهی ئو مدل دسلاتو، ئاوگ و ورچخانی قووی چینایتی و کمایتی و سیاسی بسر پکهاتی کمگای کوردستاندا هاتوون. گاپ و قشتی چینایتی هیچکات بو ئندازی قب نبوو. مگر لسردمی ژمی بعسدا دزگای دسات و حوکمانی بم ئندازی لبرانبر و دژ بخك بووبت. جگ لسردمی میرنشینکانی سسدسا لموبر، هیچکات ل کوردستان و عراقیشدا دسات و حوکمرانیی سیاسیی بو ئندازی مرکی خکی و خزانیان بخو نگرتوو.

لبرانبر ئو هموو دیمنانی مدلی حوکمانیدا، دسات وکوو پیشی هموو هز و کت نتویی داخراوکانی سردم بسرچووکان و ب ژیانکردنو ب بری لاشی نیوگیانی ئم قوار یدا، حیزب و ئایدیلجیستکانی همیش لهوی ئاراستکردنی بیری خکدان بئاراستی درکی: حکوومتی ناوند، مژووی پر چوسانوی میللتکمان و نچمانو لئاستی پلانی نیار و دوژمنکان و دیان داستانی هبستراوی لو قوماش.

ئو لکاتکدای ئو کاتی ک ئمان ل ١٩٩١ بدواو دساتیان ل غفتکی مژوویدا کوت دست، ئم دساتدارانی ئمی عراق لهیچ کونکو دیارنبوون و بگر ل تاروگکاندا کوتبوون و هاوکار و هاوپیمانی خیان بوون. لدوای لناوچوونی ژمی پشوو، خکی هرم للاین هیچ هز و دوتکو و بهی کوردبوونو ئزیت و ئازار ندراون بگر دساتدارانی هرم بناوی کوردایتیو بغداشیان داددشی و ئاگری دووبرکی تایفی و تنانت تیرریشیان لو خشئکرد و تاقمی دساتداری ناوند هاوپیمانی پلیکی هزکانی کوردایتی بوون. دساتدارانی بغدا و هریم پکو بناغکانی عراقی نویان پکو لحیم کردو و دستووریان ب داشت.

لمدا پرسی کورد و چوسانوی نتویی سک و پانری ئکتی سیاسیی خکی کوردستان نی چونک بهی کوردبوونیانو للاین ژمی ناوندیو ناچوسنرنو. فووکردنی همیشیی دساتی فرمانوای هرم ل گیانی دوژمنایتی و کینی نتویی تنها یك ئامانجی لپشتوی: پردان بسر ئو هموو ستمکاری و ئو مدل سیاسیی ژر دساتی خیان ک هکار و لاینی یکمی چوسانوی هاواتیی کورد و گری یکمی بردم گشکردن و پشکوتنی کمگای کوردی. دسات ب گوتاری ناسیونالیستی و تزی یکیزی ناومای کورد ئیوت ئاراستی خباتی ئم قناغی خك بگت ب ئاراستیکی تر و خی ل لپرساوتیی گوری

مێژویی شکستەکانی و ئەو مەڵەوەرانیە بدزێتەوە کە بەسەر ئەم وڵاتەیدا هێناوە.

پاڵپێوەنەر و ماتۆڕەکانی پشتی خەباتی خەڵکی کوردستان بریتین لەدەیان کێشەی وەکوو کۆچی سەدان هەزاریی و سەرهەڵگرتنی لاوان، گرانی، هەژاری، کاری مناڵان، گەندەڵیی لەڕادەبەدەر، خزمەتگوزاریی خەستەخانە و قوتابخانە و پەروەردە و خوێندنی باڵا، ئیدارەی دواکەوتوو و بیرۆکراتیەت، سەرکوتی ئازادی و ناڕەزاییەتیەکان و ...... کە ئەندازیاری هەموو ئەوانە دەسەڵاتێکە بە ناو و نیشان و پێگەی دیار و ئاشکراوە کە هێزەکانی دوێنەی شاخ و دەسەڵاتدارەکانی ئەمڕۆی کوردستانن کە بوونە بە جێی نەفرەتی گشتیی خەڵك.

یەکێك لە پێناسەکانی سیستمی سیاسی و چینایەتیی ئەمڕۆی دەسەڵاتدار لە کوردستاندا بەهەموو خەسڵەتە چەوسێنەر و دژە دیموکراتی و بێگانەیی لەگەڵ سادەترین مۆدێلی دەسەڵات و حوکمڕانیدا، بریتیە لە خەسڵەت و ناونیشانی کوردیی ئەم قەوارە و دەسەڵات و پێکهاتەیە.

ستەم و چەوسانەوە و هەژاری و باری قورسی گوزەران و داڕمانی کەرتەکانی خزمەتگوزاری لەهەرێمدا، هیچیەکێکی ناگەڕێتەوە بۆ کوردبوونی دانیشتوانی هەرێم و ستەمێکی دەرەکی چونکە ئەوە دەرد و چارەنووسی هەموو کوردێك نیە بەڵکوو چینی دەسەڵاتدار و هاوپەیمانەکانی، کە ئەوانیش هەر کوردن، لە بارودۆخ و ئاستێکی گوزەرانی شاهانەدا ژیان بەسەرئەبەن و هەر ئەوانیش هۆکار و بەڕێوەبەری ستەم و چەوسانەوەی بەشەکەی تری کوردن کە زۆرایەتین لە کۆمەڵگادا.

هەموو ناوەڕۆکی چەواشەکارانەی ئایدیۆلۆجیی ناسیونالیستیی دەسەڵات و سەرجەم ناڕازیانی دەرەوەی دەسەڵاتیش کە گیرۆدەی هەمان داوی ئایدیۆلۆجین، بریتیە لە هاشاکردن و شاردنەوەی ئەو خەسڵەتەی سیستمی سیاسی و کۆمەڵایەتیی باوی هەرێمی کوردستان و دۆزینەوەی دوژمنێکی دەرەکی بۆ پاساوهێنانەوە بۆ شکستی ڕسوابووی پرۆژەی سی ساڵەی دەسەڵاتی ئێستا و لە پشتی ئەویشەوە نەزۆکیی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستیی کوردی.

هەرچەن بەعس وەکوو قەوارەیەکی قەومیی عروبی توانی بەبەنجکردنی خەڵکی عەرەبی عێراق بە ژەهری عروبە، عەرشی دیکتاتۆریەتی خۆی و ماشینی کوشتاری هەمان خەڵکی عەرەب بۆ سی ساڵ ڕاگرێت، پارتی و هاوجنسە کوردیەکانیشی بەهەمان ئومێد ئەیانەوێت بە هەمان شێواز ئاشی چەوسانەوە و سەرکوت لە کوردستاندا لەژێر ڕەشماڵی داڕزاوی یەکڕەنگی و یەکدەنگی و یەکچارەنووسیی هەموو کورددا درێژە پێبدەن و ئەم قەیرانەی ئێستا لەسەر لاشەی قوربانیەکانیان، کەهەمان هاووڵاتیی کوردی ئەم هەرێمەن، تێپەڕێنن.

هەرچەن کەس سەرزەنشتی عەرەبەکی عێراقی و سووری و لیبی و سوودانی ناکات کە بۆچی لە دژی دەسەڵاتدارانی عەرەبی عێراق و سوریا و لیبیا و سوودان ڕاپەڕین و شۆڕشیان بەرپائەکرد، هەر بۆیەش ئەبێ هاووڵاتیی کوردی هەرێمی کوردستان باش لەو ڕاستیە تێبگات کە ئەڵقەی ناوەندیی سیاسەت کردن بەگشتیی و داهاتووی هەرێم لەگرەوی تێگەیشتن لەو هاوکێشە سادەیەدایە کە : کێشەی ئێمەی هاووڵاتی و گەلی کورد لەم سەرزەمینە دیاریکراوەدا لەگەڵ دەسەڵاتێکی ڕاستەقینەی کوردیدایە. ئەو خاڵە هاوبەشە باریکەی نێوان ستەمکەر و ستەملێکراو لە کوردستاندا، کە شوناسی کوردبوونە، نابێ ئەو هەموو ستەم و مێژووی پڕ لەچەرمەسەری و چەوسانەوەیە بشارێتەوە کە زیاتر لە سی ساڵە بەدەستی ئەم بزووتنەوە و هێز و دەسەڵاتەوە چەشتوومانە.

لەمڕۆدا دوایین چەکی ژەنگاویی ئەم کەڵتە نەخۆشەی ئەم هەرێمە و دەسەڵات بریتیە لە دەمەزەردکردنی تێزی سواوی ئایدیلۆجیی یەکڕیزیی ناوماڵەی کورد لەپێناوی بەرگری لە قەوارەی هەرێم.

گرێیەکی ئەم پرسە لەوەدا خۆی ئەنوێنێت کە زۆرێك لە ڕۆشنبیران و نوخبەی سیاسی لە بازنەکانی دەرەوەی دەسەڵات و حیزبە هاوپەیمانەکانیدا، لە بەرانبەر قەیرانی دوایی دەسەڵاتدا، ئەم تێزە دەمەزەرد ئەکەن و شەوڕۆژ بانگەشەی بۆ ئەکەن. ئەم تێزە ژەهراویە، سەرچاوە و نیەتەکەی نائاگایی یا ساویلکەیی فکری بێت، یەك ئەنجامی لێئەکەوێتەوە بەتایبەتی لە سایەی تەرازووی هێز لە ئێستای هەرێمدا: هەڵدانی پەتی ڕزگاربوون بە دەسەڵاتێك کە سەرباری ئەو هەموو قەیرانە قووڵانەی کە خۆی خوڵقاندووەتی ئامادەیی ئەوەی تیا نیە یەك هەنگاو لە سیاسەتی سی ساڵەی پێشووی پاشگەز بێتەوە کە جگە لەماڵوێرانی هیچی تری بۆ هاووڵاتیی ئەم هەرێمە بەدیار نەهێناوە.

پووچەڵکردنەوە و ڕەخنەکردن و ناکامکردنەوەی ئەم تێزە و ئەو عەقڵیەتەی بەرهەمی دێنێت و بەرگری لێئەکات، بەشێکی دانەبڕاو و دیوێکی تری ئەرك و لێپرسراوێتیی مێژوویی فۆرمەلەکردن و ساغکردنەوەی پرۆژەیەکی نیشتیمانیی- ئازادیخواز و عەدالەتخوازە لە ئێستادا.

ئەوانەی شەو و ڕۆژ تەپڵی یەکدەنگی و یەکڕیزیی ناو ماڵەی کورد لێئەدەن، هەر نیەتێکیان هەبێت، ئاو ئەکەنە ئاشی ئەم دەسەڵاتەی کە نموونەی لە ستەمکاری لە مرۆڤی کورد کەمە لە مێژووی هاوچەرخدا.

دووبارەکردنەوەی سادەیی سیاسیی چەند جارە لە مێژوودا تراجیدیی گەورە بەدوای خۆیدا دێنێت و لە ئێستادا بیرۆکەی یەکدەنگیی ناوماڵەی کورد ، یەکدەنگیێك کە جێی پێشوازیی ئەم ستەمکارانەی

دونیای هاوچەرخی ئەمەیە و ئەوان ئەکاتەوە بە بڕیاردەری داهاتووشمان، بۆی هەیە کارەساتێکی مێژوویی تر بەرهەم بهێنێت.
تێزی یەکڕیزیی ناوماڵی کورد تێزێکی ناواقیعیە و بەکردەوە سەرنج لەسەر کێشە ڕاستەقینەکان و بەرهەمهێنەرانی ئەم کێشە و ستەمکاریانە لائەدات وئەیەوێت ئاراستەی ناڕەزایەتیی قووڵی خەڵک لەدەسەڵاتی کوردیەوە بگوێزێتەوە بۆ دوژمن و نەیارێکی نادیار.
جگە لەوەش ئەو ئاراستە سیاسیەی کە بانگەشە بۆ ئەو گوتارە ئەکات سەرنجی خەڵك دوورئەخاتەوە لەسەر ڕێچکە دروستەکان کە دەمانبەنەوە سەر شاڕێ دروستەکە بۆ خوێندنەوەیەکی واقیعی بۆ کێشە ستراتیجیەکانی ئەمڕۆمان و فۆرمەلەکردنی پرۆژەیەکی ستراتیجیی شۆڕشگێڕ کە ئەرکی سەرەکیی ئەم قۆناغەیە.

ئابی 2023

پەرتووکی پیاوسالاریی لەنێوان ئایدیۆلۆژیا و دەسەڵاتدا لە نووسینی: دارا مەحموود کەوتە بەردیدی خوێنەران

ئەم پەرتووکە لە 358 لاپەڕەی قەبارە 17*24سم پێکهاتووە.
ناوەڕۆکی ئەم پەرتووکە بریتییە لە:
پێشەکی
پیاوسالاریی و قۆناخی دایک
پێناسە و بەراورد
فێمێنیزم
فێمێنیزم لە ئەدەبیاتی کوردیدا
تیۆرییەکانی فێمێنیستی(٤)
١- تیۆری فێمێنیستی لیبراڵ:
٢- تیۆری فێمێنیستی مارکسیستی:
٣- تیۆری فێمێنیستی سۆسیالیست:

٤- تیۆری فێمێنیستی ڕادیکاڵ:
ئەخلاقی فێمێنیستی:
خۆرەەڵات و خۆرئاوا
کێشەی ژن لە دوو دیوی کۆمەڵگەی کوردیدا
رەگەز و رەگەزگەرایی
خانەوادە
جۆرەکانی خانەوادەی کلاسیک(١٦):
خانەوادەی هاوچەرخ و ئایندەی خانەوادە
١- خانەوادەی هاوڕەگەز:
٢- خانەوادەی بەکۆمەڵ:
٣- خانەوادەی هاوژیان:
٤- خانەوادەی فراوان(consanguinal) :
٥- خانەوادەی، تاک سەرپەرشت:
٦- خانەوادەی هاوجۆر Symmetry:
ئەوین و هاوسەرداریی
ئازادی و ستەم
دەسەڵات و توندوتیژی ڕەگەزیی
ڕەگەزگەرایی و تاوانکاریی
خەسڵەتی توندوتیژیی و تاوانە سێکسیەکان
دەستدرێژی سێکسی:8
منداڵبازیی(Pedephilia):
هاوڕەگەزخوازی (Homosexuality):
هاوڕەگەزخوازیی و مەزهەب:
لەشفرۆشی:
ئازاری سێکسی:
حیجاب
کاریگەرییەکانی ئایدیۆلۆژیای پیاوسالاریی ل□ بواری زانستدا
پیاوسالاریی و ناسنامەی سیاسەت
پیاوسالاریی و سیستەمی سیاسی- ئابووریی
ژن، لە ژیانی گەورە بیرمەندانندا
رەگەزگەرایی، زمان و کڵێشە
ژن و ئایدیۆلۆژیای پیاوسالاری لەدیدی جوانناسییەوە
وێکچواندنی دژەکان:
شێخ ڕەزا کارەساتی ئەدەبی کوردی:
ئەنجام
پەراوێزەکان
سەرچاوەکان

پیاوسالاری وەک کۆنترین ئایدیۆلۆژیایەک و دەسەڵاتەکەشی وەک تەمەندرێژترین دەسەڵاتێک لە دیرۆکی مرۆقایەتیدا دەناسرێت. ئەو کێشە و گرفت و قەیرانانەش کە لەسایەی ئەم دەسەڵات و ئایدیۆلۆژیایەوە بەرۆکی مرۆقایەتی دەگرن، گەورەترین و کاریگەرترینن لەسەر ژیان و گوزەران و بیر و خەیاڵی. کەچی سەبارەت به رووبەڕووبوونەوەی ئاکامەکانی و چۆنیەتی چارەسەری کێشەکانی، لەکەی چالاکیەکانی مرۆق تەنیا پەراوێزێک داگیردەکات. پەرتووکی پیاوسالاری لەنێوان ئایدیۆلۆژیا و دەسەڵاتدا لە سەرجەم کتێبخانەکان بەردەستە.

Promo link:
https://youtu.be/iO8_3Ucc0QI

کتێب/ تۆفانەکەی دوامان.. وەرگێڕانی:رەسوڵ بەختیار

تۆفانەکەی دوامان. یاخود، تۆفانەکەی دوای ئێمە.
وەرگێڕانی لە عەرەبییەوە: رەسوڵ بەختیار

لەم کتێبەدا باس لەهەموو ئەو تۆفانانەی سەر زەوی دەکا، هاوکات لێکدانەوەی ئاینییەکان بۆ تۆفان و کۆتایی، لەم کتێبەدا خراوەتە روو.
ئەم کتێبە لە بڵاوکراوەکانی دەزگای رەسا-یە.
لەم شوێنانە دەستدەکەوێ:
1-دەزگای رەسا ناو بازاڕی رۆشنبیران.
2-داون تاون، دوکانی ژمارە f74.

تۆفانەکەی دوامان
چیرۆکەکانی کۆتایی جیهان
مینیکه شیبر
رەسووڵ عەزیز محەمەد
کردوویەتی بە کوردی
تۆفانەکەی دوامان
رەسووڵ عەزیز محەمەد